

На 9-м заседании (15/12/2004) началось обсуждение проекта Протокола о вступлении Вьетнама в ВТО. На недавнем неофициальном заседании (20/5/2005) Вьетнам предоставил такие многосторонние обязательства, как: объединение акцизного сбора с мотоциклов, как произведенных в стране, так и импортных; уравнивание акцизного сбора с разливного и свежего пива; ликвидация спонсорства экспорта в форме прямых платежей государственного бюджета на основе экспортных успехов; расширение права на экспортную и импортную деятельность предприятиям с иностранным капиталом (кроме некоторых чувствительных наименований товаров). Что касается двусторонних переговоров, то до сегодняшнего дня Вьетнам подписал соглашения о завершении таких переговоров с 20 партнерами: с Кубой, ЕС, Сингапуром, Бразилией, Чили, Аргентиной, Уругваем, Колумбией, Южной Кореей, Японией, Индией, Канадой, Китаем, Тайванем, Норвегией, Швейцарией, Турцией. Положительные результаты переговоров достигнуты с такими партнерами, как Австралия, Новая Зеландия и США. С начала прошлого года Вьетнам старался ускорить двусторонние переговоры, чтобы закончить их до сентября 2005 и выполнить все формальности с целью вступления в ВТО до конца 2005 г. Национальное собрание и парламент Вьетнама осуществляют и продолжают осуществлять активные реформы в законодательстве, регулируют экономическую структуру страны, чтобы соответствовать международным торговым стандартам и принятым порядкам, а также основным принципам ВТО с целью создания условий стимуляции процесса своего вступления в ВТО.

Результаты дипломатических усилий укрепили и подняли международную позицию Вьетнама, прочно сохранили безопасность, создали благоприятные условия для построения и защиты Родины.

Успехи в деле строительства страны укрепили совокупную силу нашего государства, изменили облик и жизнь народа, упрочился независимый социалистический строй, также поднялись позиции и авторитет Вьетнама на международной арене.

Причины названных достижений можно назвать следующие: во-первых, Коммунистическая партия избрала правильный курс обновления. Это является важным моментом. Без правильной политики государства не было бы роста и успехов страны;

во-вторых, правительство Вьетнама прилагало огромные усилия в управлении делами, в реализации курса партии; в-третьих, большое значение имеют общие усилия народа, его патриотизм, мужество, трудолюбие, динамичность, творчество в ходе обновления;

в-четвертых, политическая стабильность — это предпосылка для развития страны.

Обобщая, можно сделать вывод: правильный курс и политическая стабильность — два важных фактора в успехе курса обновления во Вьетнаме.

Наряду с успехами в реализации курса есть и недостатки:

1. Вьетнам все еще остается экономически отсталой страной по сравнению с некоторыми государствами региона, так как экономика развивалась, но не очень эффективно, конкурентность была невысокой, остаются низкими производительность труда и качество продукции, а себестоимость товаров высокая. Негативное влияние на социально-экономическое положение страны оказали контрабанда, фальсификация товаров, торговое мошенничество, а также слабая финансово-банковская система и госсектор, который имеет много проблем.

2. Медленно решаются острые и злободневные социально-культурные проблемы: качество образования и подготовка кадров не удовлетворяют требованиям, некоторые культурные и нравственные ценности снижаются, жизненный уровень в ряде регионов очень низкий, быстро происходит расслоение на богатых и бедных, распространились такие социальные пороки, как наркомания, СПИД.

3. Наблюдается коррупция, расточительство и бюрократия.

4. Административная реформа проводилась медленно, нерешительно и малоэффективно, организационная кадровая работа медленно обновлялась, не отвечала требованиям руководства.

5. Некоторые концепции и установки неясны, не осознаны единым образом на различных инстанциях и в отраслях, как, например, создание рыночной экономики, ориентированной на социализм, обновление и развитие госпредприятий, земельная политика, интеграция в мировую экономику.

В заключение можно сказать, что в реализации курса обновления Вьетнам достиг больших успехов. Однако все еще имеются некоторые трудности. Чтобы достичь поставленных целей, Вьетнам должен приложить еще много усилий и тогда он будет богатым, могущественным, справедливым, демократическим и цивилизованным государством.

Литература: 1. Нонг Дык Мань. Выступление во время посещения колыбели революции Као Банг, 2005. — Vietexpres. 2. Коммунистическая партия Вьетнама: Документы VIII Съезда Коммунистической партии Вьетнама. — Изд. Тхезей. — Ханой, 1996. — С. 18 – 19. 3. Доклад правительства на сессии Национального Собрания Вьетнама. — июль, 2005. 4. Газета "Торговля" — 17.08.2005. 5. Пресс-релиз МИД Вьетнама от 08.2005 г. 6. Коммунистическая партия Вьетнама: Документы VI Съезда Коммунистической партии Вьетнама. — Изд. Тхезей. — Ханой, 1986. 7. Коммунистическая партия Вьетнама: Документы VII Съезда Коммунистической партии Вьетнама. — Изд. Тхезей. — Ханой, 1991. 8. Коммунистическая партия Вьетнама. Документы IX Съезда КПВ. — Изд. Тхезей. — Ханой, 2001. 9. Вьетнам Сегодня. Изд. Тхезей. — Ханой, 2002. 10. Данг Дик Дам. Макроэкономика и различные типы предприятий во Вьетнаме. — Изд. Тхезей. — Ханой, 1998. 11. Нгуен Фу Чонг. Вьетнам в процессе обновления. Изд. Тхезей. — Ханой, 2005. 12. Vietnam 1995 – 1996. — Thegioi publishers, Hanoi, 1995. 13. Vietnam 1996 – 1997. — Thegioi publishers, Hanoi, 1997. 14. Vietnam 1997 – 1998. — Thegioi publishers, Hanoi, 1998. 15. Law on Foreign investment in Vietnam. — The Office of Ministry of Planing and investment, Hanoi, 1997. 16. Vietnam's Integration in progress. (Questions and answers). — Thegioi publishers, Hanoi, 1999. 17. www.cpv.org.vn (Central committee Communist Party of Vietnam). 18. www.nhandan.org.vn. 19. www.mofa.gov.vn/. 20. www.saigonbao.com.

Стаття надійшла до редакції
12.01.2006 р.

УДК 331.101.3

Богиня Д. П.

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

In the article the attention is paid at the necessity of transition to the innovation-structural type of economical development and at the looking for Ukrainian "personal niche" in the world economic system with the allowance of process of globalization influence. The main tendencies and tools of motivational provision the innovational development of economic are considered.

В умовах ринкової трансформації економіки України вдосконалення механізму мотивації інноваційної політики виступає як об'єктивний найсуттєвіший соціально-економічний процес сучасного періоду розвитку нашої країни. На проти-

вагу раніше існуючого періоду, який характеризувався умовами командно-адміністративної системи з жорстким регламентуванням господарської діяльності, сучасний період розвитку національної економіки характеризується розширенням діапазону використання мотиваційних факторів підвищення економічного зростання. Наявність відповідної мотивації великою мірою визначає здатність вітчизняних підприємств до створення та використання інновацій, оскільки саме інновації є тими чинниками, що формують конкурентні переваги як окремих суб'єктів ринку, так і економіки країни загалом. Проте, на жаль, перехід до інноваційного шляху розвитку в Україні так і не зроблено, незважаючи на певні зусилля в цьому напрямку, здійснювані законодавчими та виконавчими органами державної влади. З одного боку, це є результатом недалекоглядної політики держави у сфері оподаткування, де не створено значних преференцій для інноваторів, з іншого боку – відсутністю в підприємств ефективних мотиваційних інструментів реалізації інновацій.

Дослідженням проблем інноваційної діяльності в нашій країні займаються багато науковців. Перш за все можна назвати роботи В.Александрової, Г. Андрощука, Ю. Бажала, А. Гальчинського, В. Гейця, Б. Данилишина, Г. Дмитренка, М. Йохни, А. Колота, О. Лапка, М. Пашути, Л. Федулової, В. Хаустова та ін. Проблеми інноваційної діяльності більшості науковців розглядають в контексті внутрішньофірмового управління, однак видається доцільним розглянути дану проблему дещо ширше, з урахуванням впливу мотиваційних макроекономічних чинників в умовах структурних перетворень в країні.

Особливої гостроти набула проблема інноваційної політики в українській економіці внаслідок процесу глобалізації, оскільки процес глобалізації і, відповідно, процес економічного зростання ініціюють транснаціональні корпорації та світові центри фінансового капіталу, які керуються своїми далеко не безкорисливими інтересами. Процес глобалізації неоднозначно впливає на країни з перехідною економікою. З одного боку, глобалізація посилює можливості цих країн у використанні досягнень світової науки і техніки, досвіду менеджменту, формування й функціонування фондового ринку, банківської і страхової справи, відкриває їм доступ до нових джерел капіталу. З іншого, вона ставить перед країнами з перехідною економікою нові, виключно складні, завдання, необхідність вирішення яких може суттєво посилити труднощі перехідного періоду.

Першочерговим завданням інноваційної політики в умовах структурних перетворень в українській економіці, на погляд автора, є стимулювання сприятливих умов переходу від доганяючого розвитку до інноваційно-структурного типу економічного зростання. Тільки такий перехід дозволить надати економічному зростанню стабільний характер, забезпечити його високі темпи і, в кінцевому результаті, різко скоротити розрив між основними макроекономічними показниками України та розвинутих країн, зокрема країн Євросоюзу, а отже, створити передумови для оптимального входження України в систему трансформуючої глобальної економіки з тим, щоб посісти в ній гідне місце. Нагальна потреба переходу до інноваційно-структурного типу економічного зростання в максимально стислі строки пояснюється також тим, що тимчасові, екстенсивні фактори економічного зростання — ефект девальвації, сприятлива кон'юнктура на світових ринках, можливість використання незадіяних виробничих потужностей — і в основному вичерпані. На думку автора, затримка з таким переходом, всупереч оптимістичним заявам деяких українських політиків про те, що економічне зростання набуло безповоротний характер, може привести до нового витку спаду. Якщо в 2001 р. ВВП України зріс на 9,1%, то за 6 місяців 2005 р. — тільки на 4,1%. Це досить тривожний сигнал.

Друге першочергове завдання полягає в пошуку свого місця, своєї "ринкової ніші" в сучасній системі світового господарства, тобто тих сегментів світового ринку, на яких про-

дукція ведучих взаємопов'язаних груп галузей (кластерів) національної економіки в перспективі буде користуватись стійким попитом, що передбачає глибокий аналіз кон'юнктури світових ринків та її динаміки, тенденцій сучасної науково-технічної революції (особливо у зв'язку з переходом до постіндустріальної стадії розвитку) і, природно, власних можливостей та недовикористаних резервів.

У державній системі мотиваційних заходів особливої уваги заслуговує машинобудівний комплекс (включаючи приладобудування), потенційні можливості якого важко переоцінити. Однак, не дивлячись на окремі значні успіхи в таких галузях, як авіакосмічна, виробництво енергетичного устаткування, важке і транспортне машинобудування та деяких інших, стан машинобудівельного комплексу в цілому не відповідає сучасним вимогам. Перш за все, сьогодні в Україні відсутній ряд високотехнологічних галузей, що визначають "обличчя" машинобудування — IT-індустрія, виробництво складної медичної техніки і багатьох приладів для наукових досліджень, сучасних легкових автомобілів (останнє в багатьох країнах є каталізатором економічного зростання). Вироби радіоелектроніки, побутові прилади, сільськогосподарські, шляхобудівні машини і цілий ряд інших товарів за своєю якістю не зіставні з зарубіжними аналогами. В широких масштабах продовжують використовуватись характерні для радянської економіки витратні технології, що веде до зростання ресурсоемкості продукції й перешкоджає зниженню витрат виробництва. Саме низька якість і надмірні витрати роблять більшу частину продукції цього комплексу неконкурентоспроможною на світових ринках. У системі державних мотиваційних заходів важливе значення має відновлення галузевої науки і проектно-конструкторських установ, підвищується оплата праці вчених, конструкторів, кваліфікованих робочих, стимулюючи їх повернення із зовнішньої або "внутрішньої" еміграції на свої робочі місця з тим, щоб перейти до інноваційного типу економічного зростання й пріоритетного розвитку галузей з високими технологіями та прогресу в розвитку економіки знань. Сама сфера галузевої науки потребує глибокої реструктуризації, яка підвищить ефективність наукових досліджень і конструкторських розробок в умовах обмежених фінансових ресурсів.

Необхідно підкреслити, що серед стратегічних і оперативних заходів держави в системі структурних перетворень інноваційної політики на сучасному етапі особливе місце належить інтелектуальним ресурсам. Унаслідок посилення пріоритету новітніх знань над традиційними змінюється зміст праці, структура зайнятості, зростають можливості джерел надходжень доходу. Основою динаміки суспільства стає активне використання інтелектуальних ресурсів, серед яких пріоритетними є знання й професійна підготовка, здібності, ініціатива, творчість працівників. На початку XXI сторіччя резерви економічного зростання менеджери корпорацій і фірм вбачають передусім у масовому новаторстві у всіх сферах трудової діяльності, провідні завдання якого — це інноваційна насиченість змісту праці, стимулювання прояву творчості. З цього приводу відомий на Заході фахівець в управлінні персоналом Р. Інглхарт справедливо зауважує: "Люди виявляються зайнятими лише там, де необхідні людські оцінки, міркування і творчість... Головною стає не фізична сила, а здатність до інновацій". За оцінками експертів, сьогодні у США майже 2/3 "білих комірців" (70% всіх зайнятих працівників) охоплені розумовою працею інноваційної спрямованості. За прогнозами науковців, питома вага працівників, зайнятих такою працею в розвинутих країнах ринкової економіки, надалі має збільшуватися. Завдяки використанню такого унікального ресурсу економіки знань, як здібності людини до праці інноваційного змісту, стає можливим збільшення обсягу продукції за умов зниження витрат робочого часу та інтенсивності праці.

Мотиваційний чинник структурних перетворень як реальний резерв економічного зростання обумовлює прискорення

рення не тільки індустрії інформаційно-комп'ютерних технологій, але і галузей, що забезпечують удосконалення і зростання людського капіталу, тобто освіти (особливо вищої і середньоспеціальної) й охорони здоров'я, бо розвивати науку, розробляти і використовувати високі, в тому числі інформаційні, технології можуть тільки висококваліфіковані, здорові (а отже, добре оплачувані) і фізично здорові працівники. Досвід тих країн, які не економили на витратах у науку, освіту і охорону здоров'я, свідчить про те, що вкладення в указані сфери швидко окупаються, що накопичені наукові знання і накопичений людський капітал в сучасних умовах утворюють досить значну складову частину національного багатства, а їх розвиток — важливіший потенціал стабільного економічного зростання. З цього випливає, що процес перебудови індустріальної економіки в постіндустріальну, інтелектуально-інформаційну передбачає ще одну принципову зміну структури інвестицій, яка накладається на зміну їх галузевої структури, пов'язаної з глобалізацією і структурною перебудовою матеріального виробництва. Йдеться про збільшення питомої ваги, а отже, абсолютних обсягів капіталовкладень у перераховані вище сфери, за рахунок зниження питомої ваги вкладень у сферу традиційного матеріального виробництва.

Виникає питання, як реалізувати процеси структурних змін в економіці, спираючись на державу чи на механізм ринку і особисту ініціативу? Зовсім непереконлива позиція ультралібералів, які вважають, що "чим менше держава втручається в економіку — тим краще", що "найкращою промисловою політикою є її відсутність". На думку автора, найважливіші економічні процеси в умовах перехідної економіки потребують цілеспрямованого державного регулювання. Зокрема, структурна перебудова економіки повинна опиратися на глибоко продуману промислову політику держави. Разом з тим, слід погодитись з думкою деяких авторів, що структурні зміни повинні ініціюватись не тільки зверху, але й знизу, тобто опиратись на особисту ініціативу підприємців і природний ринковий процес переливу капіталів у перспективні галузі. Зрозуміло, що приватний капітал буде спрямовано в ці галузі тільки в тому випадку, якщо вони стануть високорентабельними. Тому одним із важливіших завдань держави є створення умов для максимально можливої прибутковості пріоритетних галузей, у тому числі за рахунок стартових державних інвестицій вичурного характеру. В цьому контексті структурна перебудова матеріального виробництва передбачає максимальну мобілізацію та раціональне використання внутрішніх джерел інвестицій, в тому числі не тільки коштів підприємств (прибутку і амортизаційних фондів) і обмежених ресурсів бюджету, але й збережень населення.

Таким чином, більша частина ділової та політичної еліти України зайнята сьогодні проблемами розподілу та перерозподілу власності, природної ренти, ресурсів бюджету, легального або кримінального доступу до влади з метою особистого збагачення, вивозу активів за кордон, а тому дуже далеко від проблем глобалізації, інформатизації, переходу до інноваційного типу економічного зростання, розраховуючи очевидно, що вказані проблеми "розсмокчуться самі по собі" (що, зрозуміло, не виключає модну риторику). Що стосується тієї обмеженої частини української еліти, яка думає про майбутнє, розуміє неминучість входження нашої держави у загальносвітові процеси і чітко розуміє, що ігнорування цих процесів по принципу "моя хата з краю" призведе до того, що Україна безнадійно відстане від розвинених країн і закріпиться на периферії світової цивілізації, то, думку автора, вона відчуває розгубленість, пов'язану, перш за все, з великим розривом між фінансово-інвестиційними ресурсами України та масштабом нових завдань, а також вкрай незадоволеним притоком інвестицій, без чого, як вже відмічалось, вирішення цих завдань неможливо.

УДК 330.341.1

Лепейко Т. І.
Боярська М. О.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

In the article the problems of innovation introduction process in the different spheres of production are considered. The theoretical bases of innovation categorizations are pointed out.

Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004 – 2005 р.) "Шляхом Європейської інтеграції" передбачає глибоку модернізацію економіки, підвищення її конкурентоспроможності на основі структурно-інноваційної моделі економічного зростання, інтенсивного технічного та технологічного відновлення виробництва, затвердження України як високотехнологічної держави. Тому виникає необхідність у диференціації підходів до розробки і впровадження інновацій, обґрунтуванню адекватних інструментів управління просуванням інновацій на різних етапах їхнього життєвого циклу.

Питання інноваційного менеджменту широко освітлені як у вітчизняній, так і в закордонній економічній літературі. Так, у роботах С. Д. Ільєнкової, В. А. Василенко, В. Г. Шматко викладені питання управління інноваційною діяльністю підприємства. Праці Р. А. Фатхутдинова, П. Н. Завліна й А. В. Васильєва в основному присвячені визначенню ролі і сутності терміну інновації й розробці класифікацій інновацій.

Однак дотепер недостатньо дослідженими залишилися проблеми процесу впровадження інновацій у різних сферах виробництва. Тому **метою даної статті** є розробка теоретичних засад класифікації інновацій.

Класифікація інновацій означає розподіл інновацій на конкретні групи за певними ознаками для визначення поставленої мети. Науково обґрунтована класифікація інновацій дозволяє чітко визначити місце кожної інновації в їхній загальній системі і відмітні (особливі) характеристики даної інновації, а також раціонально організувати інноваційний процес [1].

У джерелі [1] автор відзначає, що результативність способів і засобів управлінського впливу багато в чому визначається класифікацією інновацій і її науковою обґрунтованістю.

Класифікацію інновацій можна проводити за різними схемами, використовуючи різні класифікаційні ознаки. В проведеному дослідженні класифікаційною ознакою вважається головна особливість, відмінна властивість визначеної групи інновацій [1].

Автором було розглянуто декілька класифікацій інновацій запропонованих різними авторами, такими, як А. І. Пригожин, С. Д. Ільєнкова, П. Н. Завлін, С. В. Ільдеменов, Р. А. Фатхутдінов, група російських вчених з науково-дослідного інституту системних досліджень (РНДІСД), Ф. Валента, словацькі вчені, А. В. Васильєв, А. Н. Цветков і ін.) (табл. 1).

Найбільш цікавою виявилась класифікація професора Ф. Валенти, у якій найбільш повно і диференційовано відображаються темпи відновлення виробництва залежно від видів і ступенів цього відновлення. Він вважає, що зміна, пов'язана з відновленням, є переходом від існуючого стану до якогось нового рівня. Залежно від "відстані" між первісним і новим рівнем, тобто глибини і якості змін, розрізняють декілька ступенів відновлення — класів і рядів, що утворюють спектр нововведень [2, с. 88].

Якщо застосувати ієрархічний підхід до деяких виробничих факторів, можна побудувати таблицю відновлення усієї